ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 корони.

Ч. 29. Чернівцї, дня 16. (29.) липня 1904. Рік VII.

ПОКЛИК.

(Сьпіває ся на ноту: „Мир вам братя.“)

Не миритись, милї братя,
А боротись нинї нам,
Бо шалїє ка́т завзятий,
Смерть голосить Русинам.

Гей! у бій ставаймо разом
Грудь при груди до ряду!
Кров, жите не жаль віддати
За наро́д і вітчину.

Гей, у „Сїч“ товариство!
Киче сурма кошова,
Най воскресне Запорожцїв
Давна слава та грімка.

Разом, братя, під прапор наш
Най нас клич его веде:
Тільки **сьмілі** пут не знають,
Тільки **сьмілих** воля жде!

Віра Лебедова.

По побідї.

В попереднім числї подали ми, кілько хто голосів дістав при пятничних виборах тай кого вибрано послами із сїльских громад. Вже із того виказу видно, що бодай сим разом поборола справа мужицка, поборола правда вікову кривду, яку терплять мужики від панів. Але ми видимо, що той пізний руский Іван, який ішов доси на осліп за розказом двірскої челяди, який доси своє право, свою оборону віддавав у руки предвічних ворогів, вже протер очи, вже збудив ся. Его збудили із вікового сну і кажуть єму стати чоловіком між людьми а не паньским послушником. Наше селяньство встало, побідило всї ворожі стараня і тепер вже не дасть ся взяти своїм ворогам під ноги лиш буде щораз більше просьвічати ся і єднати ся, аби здобувати собі кращий гаразд.

А як наші люди будуть іти дальше тою дорогою, на яку ступили тепер то певно мусять прийти до кращих часів. Не то мусить прийти до них колись. Кращі часи вже настали тепер. Настала тепер на Буковинї така велика хвиля, що радїтиб нам як на Великдень.

Погадаймо, що було до тепер. Йшли десятки років, а наш руский нарід наше мужицтво не мало майже нїякого права. Наш селянин платив незчислимі податки із свого поту, платив податок із своєї крови, платив панам гроші за тото, що віками гонили его на свої лани на панщину й за тото, що колись на силу мусїв пити у паньскій корчмі, аби пан мав як найбільші доходи із своєї пропінациї. І при тім усїм не мали селяни нїяких щирих заступників, аби упімнули ся за їх кривду в парляментї або в соймі. А чому їх не мали? Не мали тому, бо були непросьвічені, були темні, не знали, хто їм ворог, а хто приятель і вибирали під жандармскими баґнетами своїми оборонцями своїх ворогів-дїдичів.

Та прийшли щирі селяньскі приятелї із поміж руской інтелїґенциї. Они також вийшли із під сїльскої стріхи. Але як виучили ся на урядників та професорів то не покинули свого народу, не пристали анї до Волохів, нї до Поляків, нї до Нїмцїв, нї до Москалїв але таки лишили ся при своїх братях, при вічно кривдженних руских селянах. Не богато їх було з початку, а як они називали ся, се хиба вже знає кожда буковиньска дитина. І ось через їх працю став нарід провиджувати і вибирати своїми послами їх, а не дотеперішних ворогів. Тяжка була доля наших перших послів, бо було їх лиш двох і мало що могли помочи селянам, бо перевага й сила була у руках дїдичів і боярів, а они на мужицку кривду глухі, они уступають аж тодї, як до сего примушені. Та наш нарід вибирав що раз більше своїх послів. Тамтої каденциї було їх пятьох а властиво чотирох, бо б. посол Ґакман здрадив мужицку справу. Се число було ще за мале.

Аж ось прийшли нові вибори. Президент нашого краю кн. Гогенльоге зарядив так, аби сї вибори були свобідні, аби люди собі вибирали послами тих людий, яких они хотять, аби за те, як будуть люди голосувати, не було їм від нїкого кривди, аби їх до глосованя на якого небудь кандидата нїхто не силував. І за се най буде нашому краєвому президентови честь велика! За се, що він завів на Буковинї вільнї вибори буде єго імя записане золотими буквами в історії нашого краю.

Як лиш наші люди дістали правдиву свободу вибрали своїми послами лише своїх щиро прихильних народови кандидатів. До сойму вибрано всїх шість руских кандидатів, чотирох, що вже перше були послами а то: проф. Єротея Пігуляка, проф. Д-ра. Стеф. Смаль-Стоцкого, пос. до думи держ. Николая Василька, селянина і чорторийского двірника, Т. Левицкого і двох нових: совітників судових Артура Малика і Филимона Калитовского. Через сей вибір дав руский нарід знак, що він має довіре лиш до тих послів, яких вибрав, лиш до тих послів, що хотять улекшити гірку селяньску долю, а прикоротати паньский визиск і безвпинне кривджене селян. Із сим вибором вяже ся однак ще богато иньших справ, які варта обговорити, та про се другим разом.

ВІДОЗВА.

Страшний пожар навістив дня 19-го липня громаду Вашківцї н./Ч.

Із напрасною силою ширив ся непогамований огонь і за кілька годин обернув у попіл 19 домів мешкальних і господарских будинків. Безраднї, лишені свого майна і добутку стоять погорільцї (около 50 родин) без даху над головою, погружені в страшній нуждї.

Скупар Яким.

Ясний приклад ощадности.

Дивний був собі чоловічок, той скупар Яким. Хто єго пізнав, то або назлостив ся над ним до волї, або насьміяв ся з него. Але то було безпідставно, Яким був чесний чоловік, дороги нїкому не заступав.

Всюди держав руки коло пазухи і совісно єї притискав, аби нїчого не випало.

У жебрацку торбу — по правдї кажучи — не кидав нїчого; жебраки то нарід, що все дароване зараз і проїдає. Про свій власний жолудок не дбав, нехай воркотить найрадше був би єго ключем заткав. Купець той скупар, і кришочки не подарує. Убранє єго, то була латка на латцї, а кожда латка иньшої барви; на сутках і вулицях збирав шматки і сшив собі з них кафтан; бо кравцї — не повірите, що то за користолюбцї — жадають за кожду нитку і шву зараз плати.

Говорили, що Яким або страшний бідолаха, або великий скупар. Але і се було безосновне, бо як громада збирала на церкву, то Яким — скупар. А Яким — зробив щось такого, що на вічні часи записане буде в книзї нарохіяльній: Яким кинув до скриньки чотири феники.

Таж церква приймала завсїгди гроші від усїх грішних людий а навіть від найбільших скупарів, бо вмирати треба і треба також людий від тої злої привички якось відучити. А смерть се то, що Якимову голову розпирало часто і тяжко.

Хоч держава і край будуть старати ся запомогти погорільцїв то супроти розмірів нещастя буде поміч лиш тоді видатна, як до неї причинить ся цїле населенє краю.

Швидка і значна поміч невідклична, як ми хочемо влекшити нужду співмешканцїв нашого краю, яких навістила важка доля, а заразом запобічи ще більшому нещастю, та як хочемо уможливити їм заложенє нових осель, не говорячи вже про зворот зазнаних втрат.

В порозуміню із буковиньским видїлом краєвим звертає ся проте ц. к. правительство краєве до громад, корпорациий і до населеня цїлого краю загалом, а передовсїм до кождого благородного чоловіколюбця із прошенєм, котре певне і сим разом не прогомонить без наслїдку, щоби після спромоги великими хочби й дрібними датками причинили ся до улекшеня нужди наших важко діткнених земляків.

Просимо громади, корпорациї, і благородних жертволюбцїв, щоб зволили свої датки надсилати до свого староства, маґістрату міста Черновець або прямо до президиї краєвого правительства.

Виказ жертв помістить ся в урядовій часописи „Czernowitzer Zeitung".

Чернівцї, дня 12. липня 1904.

Кн. Конрад Гогенльоге-Шіллїнґсфірст
президент краю.

Елєктричні явища в атмосфері.

(Конецъ.)

Зробім орла з острим кінцем. привяжім до нього шнурок з конопляного прядива, до другого кінця шнурка привяжім звичайний ключ, до ключа шовкову нитку тай пустїм того орла в атмосферу замрачену тримаючи рукою шовковий шнурок в невеликім віддаленю від ключа. Як понад тим орлом пересунеть ся дощева хмара та зросить конопляний шнурок, то побачимо, що з ключа стане перескакувати іскра до нашої руки. — Щож се за диво? — Се нич иньшого, як лише наглядний доказ, що в атмосфері є електричність. Вона, бачить ся, перейшла з атмосфери на острий конець орла бо знаємо зі сказаного в горі, що електричність любить кінцї острі, звідтам конопляною звогченою ниткою на ключ, а з ключа не могла піти шовковою ниткою (бо шовк є так званим лихим провідником електричносси, себто не позваляє електричности переходити по собі) проте перескакує до нашої руки, а з руки нашим тїлом іде до землї.

Отже в атмосфері є електричність і то додатна та від'ємна. Досьвід учить, що найчастїйше повстає електричність в атмосфері в случаю скорого згущуваня пари

Він посїдав, роками чесно придбані, дві ногавицї. Ті ногавицї були повні твердих талярів. І на тім самім сьвітї, на котрім єствували ногавицї, єствує і тота смерть, що надто — після уяви Якима — мусить бути ледачою, бо не придбала собі від самого початку, відколи займає ся косою, не то на якесь накривало, але навіть щось небудь для порожної ногавицї. Яким отже мав мало прихильности для смерти. І ще: лишати нараз грошовиті ногавицї, класти ся, аби другий отвирав кулаки і перешукував пазуху та запорпав в землю як нездалу дудку, якої вже нїхто не випорпає.

Таким чином Яким щадив навіть дуже свій віддих, аби той за скоро не минув ся; навіть скіру, аби передчасно не з'ужила ся; а найде в чуприні побілїлий волос, то зараз вимече, аби смерть, мимойдучи, не микнула або навіть на праву не поторгала.

Доктора оминав Яким обережно; доктор то один із тих людий, що меньше зважає на здорове, а більше на сребреники.

Але одного разу коли лишав ся із цируликом підійшов ід нему Яким, привітно підняв катран з голови і промовив: „Пан доктор є гарна і чесна особа, їх всюди хвалять а тепер — одно запитанє: — Одна добра рада для мене — чи що коштує?"

— „Рада не коштує нїчого," — відповів цирулик.

водної. — Звідси заключене, що збірником атмосферичної електричности є хмари. Хмари бувають наелектризовані або додатно або від'ємно.

Коли отже дві хмари противно наелектризовані будуть зближати ся до себе то між ними заходить те саме явище, що між електродами машини електричної (про що була мова в горі): електричність переходить в виді іскор з одної хмари до другої. Як ті хмари мають в собі обильний засіб електрики, то іскри слїдують скоренько одна по другій так, що творять одноцїльне, безперервне пасмо сьвітла — те що ми бачимо в даній хвили, а що зовемо лискавкою. Колиж таке скакане іскор відбуваєть ся між хмарою а землею (що є можливе, бо ота хмара може бути наелектризована додатно, а земля має в собі електричність від'ємну), то маємо явище природи, яке зовемо громом.

Коли зберемо разом повисше сказане, то доходимо до такого: *лискавки — то сполука електричности додатної з від'ємною, яка лучаєть ся тодї, коли іскра електрична перескакує між двома противно наелектризованими хмарами; грім — то сполука електричности додатної з від'ємною, яка лучаєть ся тодї, коли іскра електрична перескакує між хмарою а землею.*

Лискавци та громови товаришить нагле стрясене воздуха, яке звичайно чуємо по лискавци або по удареню грому. То встрясене воздуха називаємо гремітом (гремінем), кажемо гремить. Лискавку бачимо скорше, чим чуєм греміт, хотай ті явища відбувають ся до нас скорше чим голос. (Сьвітло перебігає в одній секундї 300.000 Км., а голос лише 333 метрів, значить ся сьвітло біжить мілїон разів швидше чим голос.

Електричні явища в атмосфері стоять в звязи з згущенем хмар, з дощем. Ті явища виступають тим сильнїйше, чим наглїйше відбуваєть ся скроплюване та чим більші кроплї при тім творять ся. Тому в зимі лучають ся лискавки та громи дуже рідко; в лїтї за те є вони частими гостями. Вони товаришують звичайно наглим дощам, зливам.

Громи можуть заподїяти великі шкоди, бо ударяють нераз в будинки; чи раз та могуча іскра електрична спалила чисто який будинок, чи дерево; а часами убиває чоловіка або зьвірину.

Щоби бодай в части хоронитись від грози грому, використано те свійство острих кінців, про яке ми все перше говорили. Уставляєть ся остро закінчені прути металеві, так звані громзводи на вежах — взагалї на високих будинках, бо вони як раз є найбільше наражені на удар грому. Ті прути лучить ся з землею

— „Но так, то добре," — відповів Яким з легенька. — „дивіть, пане доктор, тепер от не знаю, що воно є: в моїм жолудку нема супокою ні в день ні в ночи і така утома наді мною запанувала, загалом коло мене слабо, сї зуби аж так упрівають!"

— „Їду припускає?"

— „Дякувати Богу, дякувати Богу!"

Що Яким харчує? питав дальше цирулик

— „Ой Господоньку, їм в час, їм в час" відповів Яким, — „пан доктор знають, в нашого пана гойно; з костомахів, що кидають на сьміте, варю собі дуже смачну юшку!"

— „Тепер знаю, що Якимови бракує," — сказав цирулик, — „Якимови бракує що дня добрий борщ і кусок солонини."

По сих словах відійшов.

Яким злобно дивив ся за ним:

— „Хвалить ся, що єго порада нїчого не коштує: З паном тримає; обібрати хоче й мене, той кровопійця.

Солонину і борщ в такі часи! Ґосподи, як справедливо ти укарав богача!"

Але сили Якима все упадали, упадали. Сотий раз рахував свої таляри, непомагало все нїчого. І що він сьвіжої, кріпкої води із нори випивав — нїчого не помагало — сили щезали.

Раз минав по при цвинтар; там саме гробар копав яму.

— „Дуже сипка земля," — говорив Яким.

— „Тепер добре," — відповів гробар — „але зимою!"

при помочи грубих дротяних линов, котрим долїшний конець заосмотрюєть ся металевою плитою і закопуєть ся глубоко в землю. Грім ударяє скорше в той острий конець, чим в иньшу часть будинку, а елекричности, нагромаджені в земли та хмарі, получать ся за посередництвом металевої линви, не тикаючи самого будинку.

Громозводи отжеж се тоті знахорі, що відвертають удар грому від будинків а спроваджують його в землю. Не меньше важною задачею громозводів є недопустити взагалї до удару, або бодай ослабити його. А можуть вони тото зробити, бо улекшують лагідну сполуку електричности. Вони доконують тото, що електричність лучить ся лагідно без іскор — подібно яко се дїєть ся тодї, коли на електричній машинї між острим кінцем а другою електродою іскри вже не перелїтають, а сполука електричности мимо того відбуваєть ся.

Таким робом стало ся, що наука: „eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis“ — вирвала богам огонь а тиранам жезло.

Ник. Донцш.

Сїчова пісня.

Гей! там на горі Сїч іде! (2 рази).
Гей! там на горі — наше славне парубоцтво
Гей! машерує — раз, два, три!
Гей! на передї кошовий (2 рази)
Гей! на передї — наше славне парубоцтво
Гей! машируе — раз, два, три!
Гей! як орел той степовий.
Гей! а позаду осавул,
Гей! твердий хлопец як той мур.
Гей! а по боках четарі,
Гей! то сторожі огневі.
Гей! отамане батьку наш,
Гей! веди батьку в перед нас;
Гей! молод хлопче позір май,
Гей! та до „Сїчи“ приставай.
Гей! наша „Сїча“ дорога
Гей! як та мати всїм одна.
Гей! повій вітре з синїх гір —
Гей! на прапор наш, на топір!

Найбільші дерева.

Ростуть на широкім сьвітї дерева, що своєю величиною зачудовують чоловіка. Послухаймо кілька примірів, про які розказують подорожні, що бачили їх на власні очи і мірили власними руками.

Першеньство в тім напрямі треба признати Америцї. В полудневій Америцї находять ся в кількох місцях т. зв. велїнґтони, так обємисті дерева, що в хатї покладеній з кори тих дерев моглоби вигідно бавити ся до півтора сотки дїтвори. В одній долинї в Калїфорнії відкрито громаду майже неймовірно великаньских кедрів. Одно з тих дерев доходило до 158

— „При такій роботї чоловікови гадка за добра земскі гет уходить,“ каже Яким хитро обраховуючи.

— „Що берете за такий гріб?“

„„Пять шісток чей не буде за богато,“ — відповів тамтой.

Затих Яким і сумно потряс головою. Відтак приблизив ся до грабаря і ввічливо шепнув до уха:

— „Я здоров, при силї і ще в найлїпших роках; сегоднїшне моє умучене невеличке, багато-м вештав ся і мало спав; є і жура. Але як гадаєте, і для мене треба колись от сего? — і показував на яму.

— „Могло би і без того —“

— „От! — кликнув Яким, — „диви ся, і я собі то так гадаю.“

„Як би така установа“ — примітив гробар, — „але Бог так упорядкував, аби й такий, як я, мав з чого жити.“

— „Ах, мій Боже,“ — зашепотїв Яким з перестраху, — „аби й такий як я. — — Не повірите, як я того бою ся!“

„Ну, ну!“ — розважував грабар; але его розважуване було Якимови за скупе.

Умирати мусимо всї, — примітив гробар.

— „Легко сказати,“ — говорив Яким і лихорадно здвигнув плечима — а як, умирати — умирати! Коби лише нїчого не коштувало!“

Грабар вигортав далї.

Наш добрий, ощадний скупар Яким, жив ще якийсь час — але одного разу паньскі гончі завзяли ся на его жите, іменно не допустили его до костомахів.

метрів висоти; обем виносив 40 метрів, а сама кора була груба на три чверти метра.

Недавно упало в Коліфорнії одно таке кедрове дерево зі старости. Воно було в середині спорохнавіле, так що в середині міг вигідно помістити ся чоловік на кони. Учені обчислили вік того дерева найменше на 5 тисяч літ. А яку житеву силу посідають сї кедрові великани, пересьвідчили ся учені дослідники тим способом, що хоч перед 50 роками здерто з одного дерева кору до висоти 43 метрів, то дерево мимо того живе по нинїшний день.

Пишуть про один рід фіґового дерева, що росте в Австралії, коло міста Рокгамптон, якого проріз мірить ся на 44 метри, а висота на 128 метрів.

Африка може повеличати ся кольосальними деревами, званими „баобаб" або „хлїбовими деревами". Є се дерева рівнож незвичайно обемисті, а корона їх виглядає немов великаньска зелена куля, що має у прорізї 50 метрів.

О незвичайній силї житя у тих дерев сьвідчить ся обставина, що тамошні Неґри видобувають пнї хлїбового дерева на спосіб печер і завішують в так утворених гробах тїла тих померших людий, які за житя не заслужили собі на торжественні і релїґійні похорони. Відтак забивають отвір дошками, гріб поростає мохом, а дерево росте собі далї без перешкоди цїлі столїтя. Трупи у нутрі зісихають ся і не псують ся нїколи.

В Індиях росте славна індийска фіґа, що на гиляках випускає корінє. Се корінє впускає ся знов у землю, з чого виростає новий пень. І так розростає ся дерево чим раз ширше і нинї має воно до 3 тисячі пнїв, повязаних зі собою корінєм. Таким способом з одного дерева розплодив ся величезний, непрохідний лїс.

Розгляньмо ся тепер по Европі. У Франциї, недалеко міста Сенс є один з найбільших дубів: его пень має 9 метрів у прорізї; одна часть пня знищена, а решта здорова. В тїй знищеній, порохнавій части є зладжена комната на 3 метри висока а 4 метри широка.

На острові Етнї коло Італії росте каштан, названий „каштаном сто коний". Кажуть, що давними часами в часї бурі скрила ся під его гилями королева разом з двірскою дружиною 100 осіб. Нинї се дерево хоч спорохнавіле в серединї, відживає за помочию кори і є таке велике, що в спорохнавілим пни вибудували селяни сушарню і сушать в нїм овочі. Вік каштана обчисляють на 1000 лїт.

У нїмецкім краю, Льотаринґії, в містї св. Миколая, кождий може оглядати незвичайно розмірний стіл, зроблений з одної, одноцїльної штуки волоского оріха;

Небавом потім пійшов Яким до сусїдки і сказав їй, що має на продаж зовсїм добрий, тривкий горнець, лиш вушко трохи пукло і тому дає его дешевше, як гончар взяв би за новий. Три крейцарі то як дарунок, чи вона горнець возьме?

Вона дала три крейцарі і лишила ему горщок: з ним пішов він до другої сусїдки, та также дала три крейцарі, взяла горшок і подарувала жебрачцї.

З того часу пропав чоловік. Нїчого, зовсїм нїчого не лишив у найменїй комірчинї, крім зігнилого і розлетїлого околота, на котрім спав. Даремно там шукали за можливою спадщиною.

По роках найдено в недоступній ярузї случайно людскі кости і при них в погнилих катранах купу срібняків.

Гроші припали громадї, а кости — якби скупар Яким був при тім, продав би був їх якомусь фабрикантови кісток.

Але ті кости були саме скупаря — Якима, що вибрав ся в пустиню, аби заощадити даток за оглядини мерця і погребанє.

Він се заощадив, а его вдячний спадкоємець, громада, виставляє его, скупаря Якима, своїм дїтям і внукам як відстрашаючий примір — скупости.

З нїмецкого переложив

Е. Дмитрів.

сей стіл є 8 метрів довгий, а 5 широкий. Подумаймо собі, що за величезне мусїло бути само дерево. *Поступ.*

Отворенє каси в Вербівцях.

Дня 24. с. м. отворено касу пожичкову і щадничу для громади Вербівцї. Около пів до одинайцятої години прибув на місце проф. ґімн. п. Антін Клим, яко делеґат „Селяньскої Каси“ враз з урядником (касиєром) „Рускої Каси“, п. Омеляном Могильницким. — Тут застали они вже слїдуючих учасників: Отця Бурака з Юрківцїв, над'учителїв Войновского і Ґраматовича з Юрківцїв, над'уч. Падуру з Боянчука, Зибачиньского з Горошівцїв, учителя Стенґача з Заставної і місцевого над'учителя Томюка.

Начальник громадский Шиленько привитав делеґатів хлїбом і солею — відтак виступив з промовою проф. Клим. Говорив довго і приступно про біду селян, котру він добре знає, бо він походить також з селянина, дальше представляв, як жиють Нїмцї та Італїйцї, де їх є більше, а жиють далеко лїпше, так, що як-би поїхав там наш селянин, тоби думав, що то самі пани і Бог на них ласкавійший. Наші люди думали-би, що то які чуда дїють ся або що земля лїпша, але так не є, там люди мудрійші, а у нас темні і лїзуть як слїпі у багно. Дальше порівнав професор Клим як жиють таки наші черновецкі Швабі, з передмістя хотяй часом і меньше мають поля як наші селяни, а жиють лїпше, а се тому, що они старають ся о школи, посилають свої дїти до школи і до церкви, а наш мужик від сего всего сторонить і тому єму зле. Дальше навів бесїдник, що дуже богато приходить до нас чужинцїв і кажуть що їм у нас добре а наші люди втїкають за море, де не чують анї своєї мови, анї своєї церкви не мають.

Бесїду проф. Клима одобрили грімкі оплески і оклики, а подяку зложив єму парох Юрківцїв, о. Бурак і надучитель Зибачиньский з Горошівцїв. Відтак приступлено до порядку дневного, при чім полагоджувано поодинокі точки і внесеня одноголосно. *Омелян Могильницкий.*

Всячина.

В недїлю д. 7./VIII. відбуде ся отворенє „Січи“ в Неполоківцях. Оповіщуючи се, звернемо увагу закладаючих „Січи“, аби порозуміли ся вперед коли їх заводити, аби на одну днину не спихати кілька Січових сьвят та й то ще близько себе, бо через те, тоті сьвята не можуть випасти так величаво, якби се дїяло ся, колиб ті збори розложено на поодинокі недїлї. Приміром тої недїлї визначено на одну недїлю аж пять зборів „Січий“, а до того припали ще й два збори райфайзеньских кас.

На погорільцїв у Вашківцях жертвував Є. В. цїсар із приватних фондів три тисячі корон.

Російского мінїстра внутрїших справ Плєвого, який головно причинював ся до народного угнету вбито в четвер бомбою, як він їхав через Петербург. Бомба розірвала карету і Плєвого на кусні.

Жарт із судової салї. В однім із галицких міст мусїв явити ся один рабін за якусь провину на розправу до суду. На запитанє судиї чим оскаржений є, відповів той: я є рабін, учитель і „шохет“. Судия котрий незнав що то значить „шохет,“ дізнав ся, що то є „шихтер„ (жидівський різник). Судия розпочав і вже іначе не кличе заскарженого лише „шохет“. Коли розправа скінчила ся і рабіна увільнено, попросив тойже, щоби було єму вільно до поясненя кілька слів сказати, на що судия згодив ся. Тогди сказав рабін: Я позволю собі пана судию уважним зробити, що я є для жидів рабін, для молодежи учитель, а лише для волів „шохет“.

Чи можна пізнати власний голос. Ряд цїкавих дослїдів зроблено недавно в Ню Иорцї, щоби переконати ся, чи годен чоловік пізнати свій голос. В тій цїли многим звісним людям, між ними професорам артистам, ріжним суспільним діячам і ин. предложено виголосити перед фоноґрафом

по черзї одно і те саме речене, котре сейчас записано на фоноґрафічний валок. Коли відтак фоноґраф виголосив опять ті реченя, нї один з присутних людий не міг пізнати свій власний голос, т. є. котрий іменно валок виголошує его голос. Можна було би думати, що фоноґраф не досить ясно виголошував, але се опрокидує ся фактом, що посторонні люди відгадували легко, від кого іменно походить виголошуване фоноґрафом речене, не вгадували лише ті, що їх був голос. Досьвід довів до висновку, що чоловік не годен пізнати свого голосу, коли не виходить безпосередно з его уст. Замітне також і се, що дикуни, котрі в перве бачуть себе в зеркалї, також не пізнають себе.

Дивне пугало на птиці. Один господар, котрому зародили красні вишнї і черешнї, уживав ріжних способів, щоби птиці, котрі сї овочі дуже псують, відстрашити. Він робив ріжні фіґури із лахів, накладав ріжні калатала, так непомагало, бо птиці призвичаювались до всего і робили далї шкоду. Тогди, убив той господар кілька котів, випхав їх і порозставляв їх на деревах в ріжних позициях. І се помогло! Так подає одна нїмецка ґазета.

Пияки між зьвірятами. Стверджено, що серед зьвірять, особливо висших родів, є алькоголїки. Після дослїдів учених людий, слонї, медведї, конї, пси та иньші висші зьвірята, мають нахил до уживаня трунків. Малпи і медведї тягнуть пиво як нїмецкі бурші (студенти). Властителї менажерий і сторожі в зьвірячих городах знають добре, що слонї старають ся при кождій нагоді ликнути алькоголю. Між слонями є такі, що удають недужих, аби викликати у людий милосерде і дістати від них на лїк — горівки. Мурини ловлять малпи таким підступом: ставляють під лїсом бочку пива, а малпи злазять ся цїлими чередами до бочки і пють до нестями так, що нарештї спиті не вміють відріжнити мурина від малпи. Тодї Мурин бере одну малпу за ногу і веде до села, а за нею всї инші малпи беруть ся за ноги і маширують за мурином. Не менше радо запивають ся папуґаї у клїтках, а що упитий папуґай є сьмішний і забавний, то люди дають їм нарочно вина або горівки. Найбільшими пяницями між зьвірятами є самцї. Самицї рідко котрі запивають ся. Навіть деякі мотилї стають ся алькоголїками і радо летять до вина і горівки. Також конї в новойорских броварах запивають ся і гинуть з того. Наслїдком надмірного уживань алькоголю, зьвірята вироджують ся вже в другім поколїню.

Циган паломником.

(Річ мала місце підчас пошести в Чернівцях 1898 р.)

Гурток людий до Сучави
У ваґон сїдає,
поміж ними циган з жінков
як лис закрадаесь.

А кондуктор: „Мой! верни ся!
Не мож без мельдунку
пакуватись до ваґону...
Йди до ревідунку! —
Доктор мусить перевести
свою поведїнку; —
зревідує твої річи,
зревідує жінку. . . .“

— А без картки, то не можна
паньцю мій ласкавий?
„Нї, бо бачиш — ти-б холеру
завіз до Сучави. . . . .
Як без картки, то попадеш
в халепу й наругу
замкнуть тебе до арешту
і твою подругу.“

— Картка, картка! А деж правда
на сьвіточку нинї?
Чомуж їдуть без контролї
і без картки. . . . свинї?
Та я. . . панцю не бою ся
Йванової хати...
Але, але — хто нас буде
панцю харчувати?!!

Ів. Захарко.

Видане Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під заряхдом в.арка Ід

